

חלוצי הערכה

תשע"ט

משימת חקר - שירים שלא נלמדו

הקדמה

משימת החקר כדרך להוראה חלופית, מבקשת לאפשר לכם להתנסות בכתיבה מתוך סקרנות וגילוי. העבודה שתכתבו תתבסס על הלמידה של השירים שלמדנו בכיתה, אך הפעם בחירת השירים וחקירתם תיעשה על ידכם.

כתיבת עבודה היא מסע שיש בו עליות וירידות, גילויים ותובנות, למידה על עצמנו ואת עצמנו. במסע זה אינכם לבדכם, שכן לאורך כל הדרך נלווה אתכם צעד צעד.

לפניכם רשימת שירים מתקופות שונות: ימי הביניים, שירת ביאליק, מחצית ראשונה של המאה ה-20, מחצית שניה של המאה ה-20. כל השירים עוסקים בנושא זוגיות ואהבה.

שירים לבחירה (כל השירים מופיעים בחוברת שירים שקיבלת)

מחצית שנייה של המאה העשרים

- שלומי / זלדה
- פגישה / ארז ביטון
- חוה ידעה / ט. כרמי
- ולמה היא נושכת את שפתיה / מאיר ויזלטיר
- ראי אנחנו שניים מספרים / יהודה עמיחי
- וכל הנשים אמרו / יהודה עמיחי
- * / אוה קילפי
- כשצלצלת רעד קולך / נתן זך
- שיר לאוהבים הנבונים / נתן זך
- בעיות אישיות / דוד אבידן
- למה אני לא כותב שירי אהבה ישראליים / מתי שמואלוף
- חול אפסי / דליה רביקוביץ
- אושר / איתן נחמיאס גלס
- אהובתי נחה בתוך מגירה / אופיר משרקי
- כשבאתי לקחת אותה מהעננים / יונה וולך

מחצית ראשונה של המאה העשרים

- סונט ט (מתוך אהבתה של תרזה דימון) / לאה גולדברג
- סליחות / לאה גולדברג
- אם תתן לי חלקי / לאה גולדברג
- שירים לאילאיל (קטע מפואמה) / שאול טשרניחובסקי
- וידוי / אלכסנדר פן
- עוד אבוא אל ספך / נתן אלתרמן

שירת ביאליק

- העיניים הרעבות / חיים נחמן ביאליק
- הולכת את מעמי / חיים נחמן ביאליק

שירת ימה"ב / ספרד

- יעלה הביאתני לבית אהבה / ר' יהודה בן שלמה אלחריזי
- קול כלה / ר' יהודה הלוי
- הזכור יעלת חן / דונש בן לברט

שלב ראשון - בחירת השיר והענקת פרשנות - אישי

1. בחר/י בשיר אחד מתוך הרשימה המצורפת, שנוגע בך / מרגש אותך / מעניין אותך / מכעיס אותך / מאכזב אותך וכד'... והסבר/י מדוע בחרת בשיר הזה, בתשובתך התייחס/י לתחושה הראשונית שלך מקריאת השיר – **לפחות חצי עמוד**.

2. **א.** כתוב/כתבי שאלות על הטקסט (החל משאלות הקשורות בהבנת הנקרא ועד שאלות הקשורות לתוכן, למשמעות ולצורה) – **שאלות אלו יהוו את הבסיס לפרשנות שלך את השיר**.

ב. קריאת שיר היא מיומנות, שניתן ללמוד אותה ולשכלל אותה. לפניך מאמר ובו הנחיות בסיסיות איך לגשת לשיר ואיך להתחיל את מלאכת הפרשנות. קרא/י את המאמר וענה/י על הסעיפים המודגשים שנמצאים בגוף המאמר.

בשלב הזה, אין להיעזר בסיכומים מהאינטרנט!!!

“איך קוראים שיר”

מה השיר אומר לי? מה אני אומר/ת לשיר?

אלה שתי שאלות מרכזיות במפגש עם שיר ואותן אפשר לפרוט לשלבים אחדים:

- בשלב הראשון התייחסו רק לכותרת השיר. מהי? האם היא מובנת לכם? מה אתם מצפים שיהיה נושא השיר לפי הכותרת.

קראו את השיר לאט - פעם ועוד פעם. בקריאה שנייה מבינים דברים שלא הובנו בקריאה ראשונה! במהלך הקריאה שמרו על 'ערוץ פתוח' בין עולמכם לבין השיר: הניחו לתגובות שונות לעלות ולהתחבר אל שורות השיר: רגשות, זיכרונות, אסוציאציות, תובנות ראשוניות, משיכה, רתיעה וכו'.

שאלו את עצמכם: מהו נושא השיר? מה נאמר או מתואר בו? (האם הכותרת עוזרת לכם?)

הסבירו לעצמכם - שורה אחר שורה - מה נאמר בשיר. זהו שלב חשוב מאוד להבנת השיר בדרך שלכם!

שאלו את עצמכם מה בשיר נשאר לא-מובן, תמוה, מעורפל.

האם זה קושי לשוני? (אם כן, בירור במילון יכול לעזור).
האם הפרטים השונים בשיר אינם מתקשרים זה לזה?
סיבה אחרת?

אל תדלגו על הקשיים. לפעמים מאמץ חוזר משתלם. ואפשר גם לשאול קוראים אחרים איך הם מבינים שורה זו או אחרת, ביטוי זה או אחר.

- עתה - כאשר תוכנו של השיר מובן לכם יותר (ומותר להשאיר דברים לא-לגמרי ברורים. אחרי הכול מדובר בשירה ולא במדע!!!) - **נסו להשתהות על תופעות המושכות את העין והאוזן, למשל: תופעות מבניות (בתים, סוגי שורות, חריזה, פסיחות). תופעות של מצלול - האם יש צלילים חוזרים? תופעות של לשון ציורית - דימויים מעניינים, מטאפורות מיוחדות, מוטיבים וכד'...**

תופעות מסוג זה הן חלק ממשי ממשמעות השיר, מהטון שלו. הן הערוצים שדרכם פועל השיר על הרגש, על המחשבה ועל החושים. לכן, **לאחר שגיליתם תופעות כאלה, שאלו את עצמכם איך הן מתקשרות לשיר, למשמעות שלו? מה הן תורמות לאווירה שבו, לאמירה שבו?**

קראו את השיר פעם נוספת (אפשר בקול רם). באיזו מידה שונה הבנתכם הנוכחית מהבנתכם הראשונית?

לאחר שהעמקתם בשיר, תוכלו לשאול את עצמכם פעם נוספת, מהי תגובתכם? האם אהבתם אותו? האם הוא דיבר אליכם? (למה?) האם יש שורה מתוכו שאותה אתם 'מאמצים' לעצמכם?

ולפעמים...

אפשר גם לקרוא שיר בלחש או בקול רם ולהסתפק בכך. לא תמיד חייבים להיות שיטתיים: אפשר גם להתחיל לחשוב על שיר מצירוף מלים מעניין או מפתיע, להיענות ל'מוסיקה' שלו ולשוטט חופשי בין שורותיו.

וכמובן, אפשר תמיד לצרף את הרשמים שלכם לאלה של קוראים אחרים בדיאלוג רב-קולי עם השיר: אתם, השיר וקוראים נוספים.

(מתוך הספרייה הווירטואלית של מט"ח)

לאחר שענית על השאלות בגוף המאמר ולאחר שכבר יש לך היכרות עם השיר, **כתוב/י סיכום קצר* המתייחס לפרשנות שלך את השיר, כפי שהבנת אותה עד עכשיו** (לפחות חצי עמוד). בשלב הזה, יש לחזור גם לשאלות שכתבת בשאלה 2 (א') ובדוק/בדקי, האם לכל השאלות קיבלת/מצאת תשובות... עליך להתייחס/י לכך גם בסיכום בפרשנות שלך. *עליך לאחד את כל התשובות לכדי כתיבה אחידה ומסכמת.

ג. כתוב/כתבי:

- ביוגרפיה קצרה של היוצר – אפשר להיעזר בוויקיפדיה, אך הקפד/הקפדי על בחירה מושכלת של הפרטים אותם את/ה בוחר/ת לציין.

- ציין/י, הדגם/הדגימי והסבר/י לפחות שתי דרכי עיצוב שלמדנו המופיעים בשיר – עליך להראות בדוגמאות היכן דרכי העיצוב מופיעות בשיר (במידה ואמצעי העיצוב מופיע יותר מפעם אחת, עליך להתייחס לכל הפעמים בה הוא מופיע)

ד. עכשיו, חזור/חזרי לפרשנות השיר האישית שלך ובדוק/בדקי כיצד הפרטים שהתייחסת עליהם בסעיף ג' (הביוגרפיה ואמצעי העיצוב) עוזרים בהבנה ו/או בהעמקת והעשרת משמעויותיו של השיר. הסבר/י ונמק/י טענותייך.

תאריך הגשה - 17.3.19

צורת ההגשה -

- בקובץ משותף בדרייב או בקובץ וורד במייל
- גופן 12
- רווח בין השורות - 1.5
- יש לצרף את השיר שבחרת - הקפד/י על שיר מנוקד

מחווון לעבודה – בדף הבא...

הערכה	ניקוד לפי סעיף סה"כ	רמה חלקית 50%-75%	רמה גבוהה 75%-100%	יבוא לידי ביטוי...	קריטריון הערכה
40	5	<ul style="list-style-type: none"> השיר לא נבחר מתוך הרשימה ההסבר אינו מפורט דיו ו/או אינו בהיר 	<ul style="list-style-type: none"> השיר נבחר מתוך הרשימה הסבר מפורט ומנומק המסביר את התהליך הבחירה 	<ul style="list-style-type: none"> בחירת שיר מהרשימה הסבר מנומק לסיבת הבחירה 	שלב ראשון
	5	<ul style="list-style-type: none"> שאלות הבנה ואוצר מילים 	<ul style="list-style-type: none"> שאלות עומק המעידות על חשיבה + שאלות הבנה 	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת שאלות על הטקסט 	
	12	<p>המסקנות והתובנות חלקיות ו/או מצומצמות ו/או שגויות. והניסוח לקוי. הקול האישי והמעורבות האישית אינם בולטים מספיק ו/או חסרים. הפרשנות כתובה במענה על שאלות / הכתיבה אינה אחידה ומסכמת.</p>	<p>המסקנות והתובנות מוצגות בהרחבה ובהעמקה, תוך הצגת הקול האישי. מורגשת גישה מקורית ו/או יצירתית, וכן מעורבות אישית. כתיבת הפרשנות כסיכום המכיל בתוכו את התשובות לכל השאלות מהמאמר.</p>	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת הפרשנות האישית של התלמיד על השיר שבחר, בהתאם לשאלות המכוונות במאמר. כתיבת הפרשנות כסיכום קצר ובכתיבה אחידה ומסכמת. 	
	4	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת ביוגרפיה בלי סינון ו/או ארוכה / דלה מדי. 	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת ביוגרפיה המעידה על יכולת סינון והבנה מהם התחומים החשובים לציון בהקשר לשיר. 	<ul style="list-style-type: none"> כתיבת ביוגרפיה של היוצר 	
	4	<ul style="list-style-type: none"> ציון 2 או פחות דרכי עיצוב, מבלי להביא דוגמאות מתוך השיר ו/או ההסבר חלקי או חסר. 	<ul style="list-style-type: none"> ציון 2 דרכי עיצוב והבאת דוגמאות מכל השיר והסבר משמעותם בשיר. 	<ul style="list-style-type: none"> ציון 2 דרכי עיצוב והסבר על משמעותם. 	
	10	<ul style="list-style-type: none"> הסבר מצומצם מדי ו/או אינו בהיר על הקשר בין הפרטים (ביוגרפיה ואמצעי עיצוב) לבין משמעות השיר. 	<ul style="list-style-type: none"> הסבר מנומק על הקשר בין הפרטים (ביוגרפיה ואמצעי עיצוב) לבין משמעות השיר 	<ul style="list-style-type: none"> הסבר ונימוק כיצד המידע (ביוגרפיה ודרכי העיצוב) מעניקים פרשנות נוספת לשיר 	